

САН • SAN

СЕВЕРНОАМЕРИЧКЕ НОВИНЕ

SEVERNOAMERIČKE NOVINE

**Српска заједница:
Први српски
снарачки дом**

**Od dopisnika:
Dobro došli u Kalgari**

**Pismo iz
Njujorka:
Život s
Trampom**

**Aktuelno:
Postaje li
Toronto
Menhetn?**

**Хоби:
Тесла
моџоциклизми
Кроз Канаду
на моџорима**

**Интервју:
Др Вукан Вучић
професор са академском
каријером светских размера**

Časopis SAN je neprofitan i samofinansiran.
Kupovinom SAN-a pomoći ćete da ovaj časopis nastavi da izlazi.
CENA \$5.00 - ISSN 2369-4505 - ISBN 978-0-9940059

Зима 2016/2017 • Број 7

Представнице САН-а на божићној прослави Националних етничких медија (National Ethnic Press and Media Council of Canada) на коме је гостовала премијерка Онтарија Катлин Вин (Kathleen Wynne)

Ове зиме улазимо у нови историјски период током којег верујем да ће доћи до драстичних промена у светском поретку, економији, као и у друштвеним вредностима. До промена у северноамеричком друштву већ долази сваким даном. Још пре председничких одлука, које ће Трамп као председник тек доносити, промене су већ почеле са вредностима које он промовише а које, како се показало, четвртина до пола Американаца подржава. Поставља се питање и какве ће утицаје то извршити на наше животе, а још више на генерацију наше деце. Питам се које ће поруке наша деца извући, како ће се васпитавати и како ће живети у северноамеричком друштву у будућности.

Последњих месеци атмосфера око америчких избора ми је изгледала као *deja vu*. Искључиво се причало и расправљало о политици, било је ту много емоција и још увек је. Звучи познато? Они који су прошли кроз предатно стање и рат у Југославији одавно су били у причи

у којој су Американци. Комшије, рођаци, пријатељи избегавају да се виде и разговарају, јер лако се разговор може захуктати око супротних политичких опредељења и претворити у непријатну свађу и вређање. А један однедавно нов термин у енглеском језику, пост-истина (*post-truth*) није нов у српском језику. Они који долазе из бивше Југославије су већ били у „пост-истини“, искусили је на својим животима, а многи и платили високу цену. Пост-истина је дефинисана као: „ситуације у којима емоције и лична уверења имају више утицаја у креирању јавног мњења од објективних чињеница.“ Американци, добро дошли у клуб! Надајмо се да је лекција из југословенског рата научена.

У овом броју први пут за САН пише Маја Херман Секулић, наша позната књижевница која живи у Њујорку. Тино Брелак пише о ценама некретнина у Торонту и северној Америци. Ту је и репортажа из Калгарија Тамаре Јоргић, нашег дописника из Алберте. Дописник САН-а из Монреала, Едвард Спасојевић пише о хору „Бисери“. За рубрику Спорт САН објављује ексклузивну причу о триатлону из пера Ненада Вукобратовића. САН у овом броју уводи и неколико нових рубрика. За рубрику Здравље, Јелена Милошевић пише о животу са ретком болешћу, а за нову рубрику Школство и образовање Мишел Тркуља пише о образовању деце без похађања школе.

Радујем се дружењу са вама и у 2017. години. Верујем да ћемо заједно још дуго стварати наш САН.

Срећну Нову годину и срећан Божић жели вам

Весна Недић

У Торонту, децембра 2016.

SAN-Serbian Community Magazine © 2015

ISSN 2369-4505 ISBN 978-0-9940059

Founder and Editor-in-Chief: Vesna Nedich

Publisher: Vesna Nestic Dreams

Executive board: Karolina Grujic, Tamara Milicic-Grbic, Svetlana Stankic

Editorial team: Ljiljana Vujnovic-Ilic, Ivana M. Djordjevic, Dusica Ivanovic, Snezana Ivkovic, Zivka Peric, Tanja Rajevac and Mila Savkovic

Journalists and Contributors (for January 2017 issue): Marija Matic, Katarina Savic, Tino Brelak, Nenad Vukobratovic, Jelena Milosevic, Michelle Mila Trkulja, Maggie DiStasi, Stojanka Radenovic-Petkovic, Zolen Georgijevski and Femka Papuga

Contributor from USA: Maja Herman Sekulic

Contributor from Alberta: Tamara Jorgic

Contributor from Quebec: Edvard Spasojevic

Language Editor: Dusica Ivanovic, Jelena Lutrov

Graphic design: Tamara Milicic-Grbic, Radislav Jovic

Marketing Manager: Snezana Ivkovic

Front page design: Sasa Jovanovic

Illustrations: Michelle Mila Trkulja

Address:

PO Box 84584

2336 Bloor St. W.

Toronto, Ontario M6S 4Z7

Canada

Tel: 647-893-5346

Email: sansanduce@gmail.com

www.facebook.com/SevernoAmerickeNovine

Printed in Toronto, quarterly. Seventh issue. January 2017, \$5.00
Year subscription \$32 for Canada, \$50 for USA (Including shipping)
All rights reserved. Editorial team and Publisher shall not be held liable for the information, points of view and convictions expressed in the articles, interviews, illustrations, photos and advertisements.

Akademski uspeh na svetskom nivou

Dr Vukan Vučić, profesor Univerziteta Pensilvanije u Filadelfiji

Razgovor vodila Vesna Nedić

Vukan Vučić je profesor u penziji Saobraćajne tehnike i urbanizma Univerziteta Pensilvanije u Filadelfiji, drugog najstarijeg univerziteta u Severnoj Americi.

Napisao je veliki broj stručnih i naučnih radova i održao stotine predavanja na univerzitetima, stručnim konferencijama i javnim tribinama. Radio je kao konsultant za urbani transport u mnogim gradovima severne Amerike, Rusije, Kine i drugim zemljama. Kao ekspert u oblasti saobraćaja, dr Vukan Vučić je imao značajan uticaj na razvoj lakog šinskog prevoza Light Rail Transit – LRT - moderni tramvaj čija je pruga odvojena od drugog saobraćaja i na raskrsnicama ima specijalne signale. Učestvovao je u planiranju LRT, metroa ili regionalne železnice u San Francisku, Vašingtonu, Edmontonu, Pertu, Bergenu, Moskvi, Mančesteru, Rimu i Napulju, Beogradu i Singapuru gde je bio i savetnik ministra saobraćaja itd. Dragocen je njegov doprinos razmeni iskustava između gradova Evrope i Amerike. Trenutno pomaže gradovima Rusije i Kine da uče iz iskustava američkih i evropskih gradova – njihovih rešenja kao i grešaka.

Dr Vukan Vučić je autor nekoliko knjiga i dobitnik mnogobrojnih priznanja: medalja Dr Friedricha Lehnera (Minhen, 1982); nagrada za „Životnu karijeru visokih akadem-

Dr Vukan Vučić

skih dostignuća za JGP“ (Hjuston, 2014); počasni doktorat – „Honoris causa“ - koji mu je dodelio CNAM univerzitet u Parizu (2011) i Univerzitet Waterloo u Kanadi (2014). Inostrani je član Srpske akademije nauka i umetnosti (SANU, Beograd, 1994) kao i Ruske akademije arhitekture i građevinskih nauka (RAASN, Moskva, 2006).

Život profesora Vučića je priča o uspehu, znanju, porodici, životu u imigraciji, životnim vrednostima, očuvanju srpskog identiteta. Zamolili smo Vukana Vučića da deo svoje bogate, poučne i inspirativne životne priče podeli sa našim čitaocima. Vodila sam virtuelni intervju sa gospodinom Vučićem dok je on leteo preko Pacifika u petna-

estomilionski kineski grad Tjandžin gde je pozvan kao konsultant za gradski saobraćaj.

MLADOST U SRBIJI

SAN: U Beogradu ste odrasli i studirali i posle studija otišli prvo u Evropu, pa u Ameriku. Kažite nam o vašoj porodici i čega se sećate iz perioda dok ste još živeli u Beogradu?

Moji roditelji su prešli iz Jagodine u Beograd 1931. godine, gde sam ja rođen 1935. Moja sestra Lidija i ja volimo i ponosni smo na Beograd, njegov jedinstveni položaj nad Dunavom i Savom, Kalemegdan, istoriju i međunarodnu (i još uvek jugoslovensku) orijentaciju jaču nego u bilo kom gradu bivše Jugoslavije.

Naš otac, dr Radmilo Vučić, bio je do rata 1941. profesor u Muškoj učiteljskoj školi. Pošto je predavao filozofiju, nije mogao (ni hteo) da posle rata to zameni marksizmom, pa je morao da predaje nemački i engleski jezik u gimnazijama. Onda je prešao na Bogoslovski fakultet, gde je predavao psihologiju religije i pedagogiju do svoje 75. godine (živeo je 96 godina).

Ostvarenje mladičkog sna

Minhen 1982. na dodeli prve medalje dr Lehnera za izuzetne zasluge na polju razvoja javnog gradskog prevoza

Naša majka, dr Marija Vučić, predavala je psihologiju u Ženskoj učiteljskoj školi do penzionisanja 1950. godine.

Posle toga je još 12 godina bila aktivna: osnovala je savetovalište za roditelje, radila je kao psihosomatski savetnik u bolnici u Beogradu i držala mnoga predavanja u školama i na javnim tribinama. Za svoje aktivnosti dobila je nagradu grada Beograda 1963. godine. Majka, poreklom Slovenka, i naš otac, Srbin, su bili oduševljeni Jugosloveni.

Moja sestra, dr Lidija Vučić, penzionisana je profesor psihologije na Beogradskom univerzitetu. Izvela je stotine studenata psihologije, objavila nekoliko knjiga i mnogo stručnih članaka, učestvovala na međunarodnim konferencijama. Sa njom sam u veoma bliskim odnosima: ovog leta jedanaestoro nas, naša deca i unuci ju je posetilo u Beogradu!

Sada, u poznim godinama, često mislim o svojim „ranim“ godinama. Pred rat 1941. život je taman postajao bolji, mogli smo da kupimo stvari, idemo na letovanja itd. Ali usledilo je bombardovanje 6. aprila i okupacija. Sećam se kad je Hitler objavio rat Rusiji 22. juna 1941. Nemačko bombardovanje je bilo strašno, ali američko-britansko bombardovanje 1944. godine i to stambenih delova grada, nas, koji smo bili saveznici, bombardovanje Leskovca i Niša, a ne Zagreba, oduševljenog Hitlerovog saveznika NDH – to nam je pripalo teže nego nemački napad 1941. Nikad nisam ni ovde u SAD-u uspeo da saznam ko je doneo tu kriminalnu odluku bombardovanja Srbije 1944. Rado pamtim i godine 1945-60, jer čovek najviše raste i uči u periodu škola i fakulteta.

SAN: Kao dečak ste bili opsednuti posmatranjem tramvaja po gradu. Ispričajte nam kako je došlo do toga da

dečak počnete da stvarate novine na temu beogradskog transporta i koliko su dugo novine izlazile.

Već sa deset godina sam razvio interes za saobraćaj. Kako je Gradsko saobraćajno preduzeće (GSP) obavljalo tramvaje posle ratne štete (1945. godine samo 22 vozila su bila u voznom stanju) ja sam to pratio i znao sve tramvaje po njihovim brojevima. To me je toliko interesovalo, da sam 1946. počeo da „izdajem“ (tj. kucam na pisačkoj mašini i crtam, kasnije prenosim slike iz novina) dvonedeljne novine „Novosti o tramvajima“. To su onda čitali moji ukućani i prijatelji. Kada su uvedeni autobusi, pa 1948. i trolejbusi, ja sam moje „novine“ prekrstio u „Beogradski saobraćaj“.

SAN: Kako ste došli na ideju da odete u Ameriku?

Vukan Vučić je 1945. godine, kada je imao samo 10 godina, počeo da „izdaje“ dvonedeljne novine „Novosti o tramvajima“. Kada su uvedeni autobusi, a zatim i trolejbusi, Vukan je „novine“ prekrstio u „Beogradski saobraćaj“. Zaključno sa 1948. godinom je izašlo 33 izdanja ovih novina.

Još kao dečko za vreme Drugog svetskog rata prateći događaje i frontove na mapi Evrope, zainteresovao sam se za druge zemlje i geografiju celog sveta. Posle rata, slušao sam od prijatelja, čitao i gledao filmove o Americi (SAD) i vrlo se zainteresovao za tu zemlju. Već onda sam počeo da maštam da jednog dana živim u Americi. Kao 'tinejdžer' u gimnaziji počeo sam da se dopisujem sa svojim vršnjacima u SAD-u, Engleskoj, Nemačkoj,

Švajcarskoj itd. U meni je vladao „svetski duh“ i počeo sam već tada da širim svoje veze i znanje iz Jugoslavije na druge (većinom zapadne) zemlje.

Posle mnogo teškoća dobio sam 1957. pasoš za putovanje u zapadnu Evropu, gde sam posetio prijatelje u Nemačkoj, Danskoj i Engleskoj. Tu sam posećivao saobraćajna preduzeća i ustanove, doneo mnoge stručne materijale i napisao nekoliko članaka u tehničkom časopisu „Saobraćaj“. Čak sam postao i prvi student koji je držao predavanje u Društvu inženjera i tehničara u Beogradu.

Na uručenju doktorata Honoris causa na CNAM univerzitetu u Parizu 2011.

AMERIČKI SAN

SAN: Kako ste uspeli da odete u Ameriku?

Bio je to dug i komplikovan put. Čim sam diplomirao na Saobraćajnom fakultetu u Beogradu 1960. godine prijavio sam se i bio primljen na tri univerziteta u SAD, ali nisam dobio stipendiju, tako da nisam mogao da to prihvatim. Međutim, uspeo sam da dobijem praksu u gradskom saobraćajnom preduzeću HHA u Hamburgu koje je gradilo U-Bahn (metro). Tri meseca prakse sam preživio sa minimalnom kompenzacijom od 100 maraka mesečno, a onda sam se prijavio i dobio mesto inženjera u Odeljenju za planiranje (sa platom od 850 maraka).

Moj željeni „skok u Ameriku“ se ostvario opet jednim srećnim događajem. Kad je profesor John Reps sa Cornell University posetio Beograd 1959. i održao predavanje na Arhitektonskom fakultetu, ja sam to predavanje prevodio (delimično i simultano) i tako se upoznao sa njim. Iz Hamburga sam mu pisao da bih hteo da dođem u SAD, i on je moje pismo poslao sa preporukom jednoj saobraćajnoj firmi u Njuhejvenu u Konektikatu koja mi je ponudila posao i izradila da dobijem „First Preference Visa“ kao stručnjak kojih nema dovoljno u SAD-u. Tako mi se „otvorila“ Amerika.

SAN: Kako ste upoznali vašu suprugu?

U Beogradu sam se od 1957. godine zabavljao sa Radmilom Zeljić. Iako je to bila velika ljubav, mi smo se rastali jer su nju roditelji poslali u Pariz, a ja sam imao još godinu dana

studija i planirao svoj pohod na zapad. Kada sam došao u Hamburg u junu 1960, Rada je bila u Engleskoj i onda prešla u Pariz da studira na Sorboni. Ja sam joj tada napisao da nameravam da „nekako“ odem u Ameriku. Nastavili smo da se dopisujemo i kada sam ja saznao da ću dobiti vizu za SAD ponudio sam joj brak. Rada i ja smo se 28. 12. 1960. godine venčali u Ruskoj katedrali u Parizu. Posle venčanja ja sam se vratio u Hamburg da zaradim novac za vožnju brodom do Njujorka (sada za oboje), a ona je ostala u Parizu da završi studije. Posle pet dana vožnje brodom „United States“ stigli smo 12. aprila 1961. godine u Njujork sa \$314 u džepu i tako smo počeli novi život kao mladi par u SAD-u!

SAN : Kako ste gradili karijeru u Americi?

Počeo sam od rada u privatnoj firmi u Njuhejvenu (New Haven, Connecticut). Godine 1963. sam bio primljen na studije za magistraturu i doktorat na Kalifornijskom univerzitetu. Godine 1967. sam na Univerzitetu Pensilvanije u Filadelfiji osnovao program Saobraćajne tehnike. Tu sam posle izvesnog broja godina napredovao do šefa katedre („UPS Foundation Professor of Transportation“, 1990) i predavao do penzionisanja 2010. godine.

SAN: Da li ste bilo kada bili izloženi diskriminaciji u životu i na poslu?

Diskriminaciju nisam nikad osetio. U vreme krize Jugoslavije i terorističkog bombardovanja Srbije bio sam više puta intervjuisan i uvek sam sa svojim daleko boljim poznavanjem situacije pobijao propagandu protiv Srbije. Kada su u novinama New York Times Hrvati i njihovi fašistički saveznici objavili veliki napad na Srbiju, nas 15 profesora univerziteta smo uspeli da odgovorimo u istim novinama, pokažemo njihove laži i iznesemo činjenice. Nažalost, politika SAD se generalno pogoršala i ja sam sada često kritičan prema njoj, naročito što nije prijateljska prema Srbiji.

SAN: Koje su glavne odrednice vaše stručne ekspertize i karijere?

Znatno sam razvio i objavio u knjigama definicije, opis, analizu i teoriju o svim vidovima gradskog prevoza, kao i uticaj tih vidova na karakter grada i kvalitet života u njemu. Kroz moje knjige i predavanja objavio sam svoje detaljno tehničko znanje o planiranju, projektovanju i eksploataciji javnog gradskog prevoza: autobusa, trolejbusa, tramvaja, lakog šinskog prevoza - LRT, metroa i regionalne železnice), kao i privatnog: automobila, bicikla i pešaka. Uvek se trudim da primenjujem teoriju na konkretne situacije, tj. „gradim mostove između teorije i prakse“. Imam duboko poznavanje saobraćaja u SAD, kao i u drugim zemljama, kao što su Nemačka, Engleska, Italija, Rusija, Kina, Japan, Singapur i druge. Pozivan sam na univerzitete, a takođe i u kompanije gradskog saobraćaja, ministarstva saobraćaja kao i da budem savetnik gradonačelnika. Pored 43 godine predavanja na Univerzitetu Pensilvanija (University of Pennsylvania), održao sam i oko 170 predavanja na univerzitetima širom sveta. Moja predavanja su o saobraćaju, ali obuhvataju „sistemski prilaz“ da planiranje saobraćaja treba da bude usmereno ka višem cilju – stvaranju gradova koji su prijatni za život i održivi.

SAN: Koji svetski gradovi po vašem mišljenju imaju najbolje rešen urbani transport?

Primeri vodećih naprednih gradova su: Minhen, Oslo, Vankuver, Portland, San Francisco, Štuttgart, Beč, Singapur, Ciri, Prag, Brisel i Kazan. To su gradovi sa velikim pešačkim zonama koji su sada mnogo „udobniji za život“ nego gradovi koji su bazirani na saobraćaju većinom privatnim automobilima, a time su postali vrlo neprijatni za pešake. Oni su daleko ispred Detroita, Hjustona i Rio de Žaneira, a da ne govorimo o megagradovima u zemljama u razvoju.

SAN: A kada je u pitanju Toronto koje su bile vaše preporuke?

Još 1975. održao sam jednodnevni seminar o koordinaciji vidova JGP, daljoj izgradnji metroa, tramvaja i autobusa. Posetio sam tri puta TTC i svaki put održao predavanja. Zagovarao sam da se u Torontu uvedu mere da se energično razvija i poboljšava JGP, naročito šinski: LRT (Streetcar), metro (Subway) i GOTransit, da se ograniči upotreba automobila i gradi manje autoputeva i parkiranja u centralnim delovima grada.

SAN: Zvanično ste dobili i poziv iz Beograda i dali ste svoje stručno mišljenje?

U Beogradu sam radio u nekoliko komisija za planiranje metroa i modernizovanje tramvaja od 2000. do 2012. Nekoliko dobrih planova metroa je izrađeno, ali je sadašnji gradonačelnik promenio celu ekipu stručnjaka.

SAN: Šta je po vašem mišljenju najvažnije za uspeh na poslu u severnoj Americi?

Važno je naći dobru firmu, kompaniju, položaj u vladi - upravi grada, države itd. Važno je da čovek ima ne samo tehničko znanje nego i interes u poslu koji radi. Intervju za posao treba da bude dvosmerni: o tome šta poslodavac traži, a šta nudi i kako kandidat vidi svoj položaj u firmi ili ustanovi.

SAN: Koji su vaši saveti za iseljenike o prilagođavanju i uspehu u severnoameričkom društvu?

Ako se čovek (porodica) useljava, treba da se orijentiše prema budućnosti: planira kako će da živi, napreduje, nađe nove prijatelje. Da zadrži znanje o radu ili životu, navike i tradicije iz „stare zemlje“, ali i usvoji navike, znanja i način života koji su bolji u „novoj zemlji“.

Svakako je u severnoj Americi važno naučiti engleski ali i održati dvojezične sposobnosti. Ako je ikako moguće, insistirati da prva generacija dece govori bar osnovni srpski iz tri razloga. Prvi je da mogu da razgovaraju sa rodbinom da ne budu „stranci“ za baku ili ujaka u Srbiji, Bosni, Hrvatskoj. Zatim, znanje bilo kog stranog jezika veoma doprinosi kulturi svakog čoveka. I na kraju znanje srpskog jezika širom otvara vrata znanja i interesovanja o istoriji, književnosti, geografiji ne samo Srbije nego i svih slovenskih zemalja (Češke, Poljske, Rusije i drugih).

PRIVATAN ŽIVOT

SAN: U Americi ste postigli uspeh, stekli društveni i profesionalni ugled i poštovanje, a ostvarili ste se i na porodičnom planu kroz svoju veliku porodicu. Kažite nam nešto više o svojoj porodici.

Rada i ja smo veoma srećni što smo dobili četvoro dece i sada naša familija ima 17 najbližih članova. Ponosni smo na Moniku, Borisa, Lili i Viktora jer su svi dobro obrazovani, govore jezike, imaju odlične međusobne odnose, dobre porodice i poslove. Svi su preduzimljivi i ambiciozni. Često se međusobno posećujemo, ali zajednički susret svih nas zahteva dugoročno planiranje. Povremeno se posećujemo sa Lili u Virdžiniji, Boris nas sve poziva za Dan zahvalnosti (Thanksgiving) u Nju Džersi, Monika živi tri kilometra od nas u Filadelfiji, a prošle godine sam sa Viktorom proveo tri dana na planinarenju po Stenovitim planinama (Rockies) u njegovom „komšiluku“ u Kaliforniji.

Podizanje dece je, naravno, ogroman posao koji smo Rada i ja koordinisali. Ona je ne samo vodila svakodnevni život porodice nego je uspela, takođe, da magistrira na Pen-u i doktorira na University of Delaware, gde je onda i predavala predmet Lingvistiku. I pored tih poslova ona je uvek mene podržavala u mojoj struci i putovanjima. Ukratko da kažem, ja ne bih postigao svoje uspehe da nisam imao moju Radu. Zato i slavimo 56 godina braka. Do sada!

SAN: Uspeli ste kod svoje porodice da održite srpski identitet. Sva vaša deca govore srpski. Svi vaši prijatelji i komšije godinama redovno dolaze kod vas na slavu...

Slava je divan običaj jedinstven u Srba. Rada i ja smatramo da je Sveti Nikola naš najveći praznik koji održava našu srpsku pravoslavnu veru i koji slavimo sa našim prijateljima. Tada nas redovno posećuju ne samo naši srpski i jugoslovenski prijatelji nego i mnogo prijatelja drugih nacionalnosti. Redovni posetioci su naučili da kažu „Srećna slava“ i da se posluže žitom. Mi time ujedinjujemo srpsku tradiciju u američki stav da se cene običaji i verovanja raznih nacionalnosti. Kad smo živeli u velikoj kući i deca bila još sa nama, imali smo i po 50-80 gostiju na slavi za koje je to bio nezaboravan događaj.

SAN: Čime se bavite u slobodno vreme?

Čitam istorijske knjige, romane, gledam tenis na TV-u – naročito kad Novak igra, planinarim, plivam i igram ping-pong. Rada i ja idemo u bioskop i pretplaćeni smo na koncerte našeg čuvenog Filadelfijskog orkestra (Philadelphia Orchestra).

Veb-sajt: Vukan R. Vuchic <https://vuchic.seas.upenn.edu/>

Sa suprugom Radmilom deli život, četvoro dece i osmoro unučadi